

HNUTÍ PRO ŽIVOT ČR

2 - 3 Severní Irsko | 4 - 7 Kanada | 8 - 10 Mimoděložní těhotenství | 11 Legislativa | 12 - 14 Sociologický průzkum
15 - 16 Linka pomoci

5 / 2019 / Informační oběžník Hnutí Pro život ČR / listopad 2019

Třetí dítě na vašem přijímači

Přes tři sta padesát žen se od letošního ledna obrátilo na naši *Linku pomoci*. Bývají to bolestné příběhy. Často se ozývají ženy čekající nečekaně třetí dítě, což potvrzuje naši dlouhodobou zkušenost: Nejrizikovější skupinou žen, které chodí na potrat, jsou ty, které čekají třetí dítě. Mají malé auto, malý byt, ekonomické starosti, necítí podporu od partnera, zaleknou se toho, co je čeká, a jediné řešení této situace vidí v potratu. Ročně je takových dětí u nás potraceno pět tisíc. Upozorňuje na to náš nový videoklip „Třetí dítě – odvaha někdy nestačí“, který na přelomu letošního září a října vysílala dva týdny Česká televize.

Peníze samozřejmě nevyřeší všechno, ale pokud mohou pomoci, mělo by to být to nejmenší, co společnost může pro rodiny v tíživé životní situaci udělat. Proto jsme i na podzim absolvovali nesčetně schůzek s politiky, úředníky, ekonomy, sociology a dalšími

odborníky. Pokud se v rozpočtu vždy zázrakem „najde“ miliarda tu na slevu na jízdné, tu na zvýšení platů státním zaměstnancům, tak by se snad mohla najít i tam, kde jde o slova o lidský život.

Samostatná kapitola lobbingu se týká asistované reprodukce. Snížená plodnost mužů se prakticky neléčí. V roce 2016 bylo vykázano 15 905 cyklů umělého oplodnění kvůli neplodnosti mužů. Komplexní vyšetření zaměřené na odhalení příčin neplodnosti mělo však vykázano pouze 77 mužů. To je absurdní důsledek práce lobby oplodňovacích klinik. Na naši *Linku pomoci* se obracejí ženy s touto zkušeností: „Nemůžeme už rok otěhotnět. Problém je na straně manžela. Už nás tlačí k IVF. Nevím, jestli to nebude mít na moje tělo negativní vliv – rakovina atd. Jsem z toho všeho zoufalá.“

Pro projekt *Nesoudíme. Pomáháme* zaměřený na pomoc těm ženám, které se cítí

být nuceny k potratu, jsme na podzim požádali o záštitu hejtmanku Karlovarského kraje Janu Mračkovou Vildumetzovou. Díky její podpoře budeme moci informovat o nabídce pomoci nečekaně těhotným ženám v celém tomto regionu. Současně jednáme i s představiteli Libereckého kraje.

Spolupracujeme s univerzitami v Plzni a Ústí nad Labem, kde mj. seznamujeme studentky zdravotnických studií jak pracovat s postabortivním syndromem.

Nadále pomalu, ale vytrvale probíhá sociologický průzkum na gynekologických odděleních nemocnic po celé ČR o důvodech, proč ženy podstupují umělý potrat. Ne vždy se setkáme s ochotou lékařského personálu, ale o to víc si ceníme těch, kteří nám vyjdou vstříc. Věříme, že objektivní výsledky pomohou následně situaci v naší společnosti zlepšit.

Radim Ucháč

Dvacet tisíc lidí se v září 2019 zúčastnilo pochodu pro život v severoirském Belfastu. Hlavní slogan: „Potrat? Ne naším jménem.“ Foto: rallyforlife.net

Když vám cizí vláda vnutí potraty

Jak vypadá progresivní kolonialismus v praxi? To si letos na podzim vyzkoušeli v Severním Irsku. V této autonomní části Velké Británie nebyly potraty nikdy povoleny. Ani v době, kdy bylo Severní Irsko kvůli nepokojům mezi místními katolíky a protestanty pod přímou správou Londýna.

Proti jsou všechny hlavní politické síly. Přesto je Severní Irsko nyní nuceno akceptovat legalizaci potratů a navíc „manželství“ homosexuálů. Jak se to mohlo stát?

V souvislosti se Severním Irskem si ti starší ještě vybaví boje mezi místními republikány (katolíky), kteří žádali spojení s Irskou republikou, a unionisty (protestanty), kteří hájili setrvání ve Velké Británii. Irská republikánská armáda byla po desetiletí symbolem terorismu. Násilí ukončila až tzv. Velkopáteční dohoda z roku 1998. Podle ní došlo k dělbě moci mezi oběma komunitami. V jakési dvojroli vládne první ministr

a zástupce prvního ministra, vždy unionista a republikán, oba se stejnými pravomocemi. Jenže kvůli korupčnímu skandálu unionistické ministryně Arlen Fosterové vystoupila v roce 2017 z vlády republikánská strana Sinn Féin. Od té doby se nepodařilo vládu sestavit a protože vládnout někdo musí, vládne přímo Londýn.

A jak to souvisí s potraty? V létě britský parlament rutinně prodlužoval platnost

Žádný poslanec za Severní Irsko v britském parlamentu pro změnu nehlasoval. Ani žádná severoirská strana s takovým programem nevyhrála volby. Neproběhlo žádné referendum.

zákona o přímé správě Severního Irsku. Toho využili dva britští labourističtí poslanci a k zákonu „přilepili“ dva dodatky. Jeden o legalizaci potratů a druhý o „manželství“ homosexuálů. Žádný poslanec za Severní Irsko v britském parlamentu pro změnu nehlasoval. Ani žádná severoirská strana s takovým programem nevyhrála volby. Ani neproběhlo žádné referendum. Obě hlavní strany, Demokratická unionistická strana i Sinn Féin jsou proti.

Pokus o legalizaci potratů v severoirském parlamentu v roce 2016 skončil naprostým neúspěchem. Stejným neúspěchem skončil i soudní pokus o rok později. Zato nyní bylo „vymalováno“ za patnáct minut. V Severním Irsku si tak užívají výdobytků progresivismu.

„Je to začátek nové éry,“ jásala na Twitteru mezinárodní organizace Amnesty International.

Ano, podle nových pravidel bude možné provést potrat až do okamžiku, kdy by narozené dítě bylo schopné samostatného života. V britském liberálně-levicovém deníku The Independent (vlastněném ruským oligarchou) to označují jako konec mnoha let perzekuce žen monstrózní náboženskou kulturou v patriarchálním, nábožensky vedeném státě. A vláda v Londýně ušetří – nemusí už financovat cesty severoirských žen za potratem do Anglie, jak si prosadili labouristé před dvěma lety.

Doposud byl v Severním Irsku potrat možný jen v případě vážného ohrožení ži-

vota matky. Od roku 1967, kdy byly ve Velké Británii legalizovány potraty, tak v Severním Irsku zachránili sto tisíc lidských životů. Počet potratů za rok se počítá v desítkách, zatímco ve zbytku Spojeného království to je zhruba 200 000 potracených dětí.

Severní Irsko je přitom společensky silně konzervativní zemí. Na jeden a tři čtvrtě milionu obyvatel připadá pouhých 2 000 rozvodů. Výrazně méně lidí zde žije v nesezdaných svazcích než například v Anglii (jen 5 % oproti 14 %). I porodnost 14,5 dětí na 1 000 obyvatel je největší z celého Spojeného království. Bez vyznání je v Severním Irsku jen 10 % obyvatel.

Matyáš Zrno

O situaci v Severním Irsku s Bernadette Smyth z organizace Precious Life

JAK SI VYSVĚTLUJETE TO, ŽE JE SEVERNÍ IRSKO NA ROZDÍL OD ZBYTKU VELKÉ BRITÁNIE SPOLEČENSKY KONZERVATIVNÍ A ODMÍTÁ POTRATY?

Lidé zde mají možnost pocítit od svého okolí na vlastní kůži pomoc a podporu v případě nečekaného těhotenství nebo když prenatalní texty vypadají špatně. Kultura života a legální ochrana matek s dětmi také znamená, že zdravotnický personál nabízí velmi vstřícnou a citlivou péči, místo aby matku prostě poslal na potrat, jako se to děje v řadě jiných zemí. Navíc vzhledem k tomu, že od legalizace potratů ve zbytku Spojeného království v roce 1967 se v Severním Irsku díky naší legislativě podařilo zachránit 100 000 lidských bytostí. Skoro každý zná někoho, kdo vlastně mohl být potracen.

JE V OBLASTI OCHRANY LIDSKÉHO ŽIVOTA NĚJAKÝ ROZDÍL MEZI SEVEROIRSKOU KATOLICKOU A PROTESTANTSKOU KOMUNITOU?
Nedotknutelnost života je posvátná pro všechny křesťany. Ale je pravda, že poslední události vedly k tomu, že katolíky a protestanty víc stmelily v odporu proti nové nadekretované legislativě. V tomto jsou všechny křesťanské denominace zajedno. A to ve

společnosti tak rozdělené, jako je bohužel ta naše. Tohle je totiž mnohem zásadnější a důležitější téma než boj o to, zda Severní Irsko bude součástí Irské republiky nebo Velké Británie. Katolíci a protestanti jsou v odmítání potratů jednotní a úzce spolupracují. Ale není to tak, že by ochrana lidského života byla čistě náboženskou záležitostí. Mnoho našich podporovatelů ani není z věřícího prostředí.

JAKÁ BYLA REAKCE VEŘEJNOSTI NA NOVOU LEGISLATIVU A JAKOU MÁ PODPORU MEZI LIDMI?
Vývolalo to ve veřejnosti opravdu mimořádnou míru frustrace – právě díky způsobu, jakým to parlament v Londýně provedl. Lidé se cítí podvedeni. V podstatě neexistuje žádná významnější podpora „ze zdola“ pro nové zákony. Nejhorší je, že ve zbytku Velké Británie, kde jsou potraty společensky akceptované, roste počet občanů (včetně mladých žen), kteří chtějí zvýšit limit pro provedení potratu na 24 týdnů. S tím, jak jsou lékaři schopni zachránit předčasně narozená miminka už od věku 22 týdnů těhotenství, se vnímání potratů mění. Takže představa, že u nás bude najednou možné provést

Bernadette Smyth. Foto: rallyforlife.net

potrat ve věku sedmi měsíců, lidi naprosto děsí. Ani se k tomu nemohli vůbec vyjádřit skrze své volené zástupce ani v referendu. Prikázala nám to cizí vláda ukazující naprosto pohrdání demokratickým procesem. Arogance britských poslanců je naprosto ostudná a ti dva labourističtí poslanci by se měli stydět. Ale podcenili odpor severoirského lidu. Protože my se nevzdáme.

KOLIK ŽEN V MINULOSTI ZE SEVERNÍHO IRSKA CESTOVALO ZA POTRATEM DO OSTATNÍCH ČÁSTÍ VELKÉ BRITÁNIE?

Podle oficiálních statistik to za loňský rok bylo 1 053 žen. Je to hodně, ale těší nás, že jde o číslo, které rok od roku klesá. V roce 1989 to bylo 1 800 žen. Věříme, že to je díky pomoci a podpoře, které se ženám dostává od organizací, jako je ta naše. A to přesto, že od roku 2016 nabízí britská vláda severoirským ženám nejen bezplatný potrat, ale i pokrytí cestovních nákladů.

Za rozhovor děkuje Matyáš Zrno

Toronto. Foto: Matthew Henry / Unsplash

Země, kde potraty nejsou téma

Je to zvláštní. Zatímco v USA jsou potraty horkým politickým tématem a předmětem soudních bitev, v Kanadě je ticho po pěšině. Respektive chápou se jako „americký problém“, spočívající v tom, že v USA ještě chodí tolik lidí do kostela, zatímco „pokroková“ Kanada je už dávno jinde.

V roce 1988 došlo v Kanadě k absolutní liberalizaci potratů. V roce 1991 těsně neprošel pokus premiéra Briana Mulroneyho potraty omezit a od té doby nejsou potraty téma. Velké překvapení způsobil proto v letošní volební kampani konzervativní lídr Andrew Scheer, když prohlásil, že je osobně pro život. Naděje však pohasly, když vzápětí dodal, že jeho případná vláda téma potratů otevírat nebude. Vládu nakonec těsně sestaví Liberální strana, která potraty prosazuje. Paradoxně je prosazuje jen ve svých propagačních materiálech v angličtině. V těch, které jsou určeny „novým“ Kanadánům přistěhovalým z Blízkého a Středního východu a ke kterým se obrací v jejich rodných jazycích (urdština, paňdžábština atd.), není o potratech ani slovo. Pochopitelně, tito sice volí levice, protože levice je pro imigraci a sociální dávky, ale ta samá levice těmto společensky konzervativním lidem už neprozradí, že je také pro potraty, které v těchto komunitách prakticky jednohlasně odmítají.

Konzervativní pobřeží

Když byly potraty v roce 1969 dekriminální, existovaly pořád jisté překážky. Musely být například schváleny „terapeutickými potratovými komisemi.“ Ty sice potrat prakticky vždy povolily, ale nebyly všude a tak si propotratoví aktivisté stěžovali, že ženy ze vzdálenějších oblastí země neměly k potratu volný přístup. Například v nejmenší kanad-

ské provincii Ostrov prince Edwarda, která má 140 000 obyvatel, byla jen jedna komise a i tu provinční vláda v roce 1986 zrušila.

V soudním procesu v roce 1988 nakonec Nejvyšší soud rozhodl, že tehdejší legislativa byla v rozporu s Chartou práv a svobod. Legislativu zrušil, ale parlament se nikdy neshodl na nové. Potraty tak nejsou nijak právně ošetřeny a chápou se jako běžný lékařský zákrok. Neexistuje tedy ani žádná hranice, do kdy musejí být potraty provedeny. A protože – na rozdíl od USA – si v Kanadě jednotlivé provincie nemohou odhlasovat vlastní zákony týkající se trestního práva, platí to na celém území Kanady (v USA jsou státy s restriktivnějším a státy s liberálnějším přístupem k potratům).

Přesto nějaké možnosti provinčním vládám zbyly. Již zmíněný Ostrov prince Edwarda to řešil tak, že potraty sice nezakazoval (to nebylo právně možné), ale v místních nemocnicích zkrátka tuto „službu“ neposkytoval. Ženy proto cestovaly na pevninu na vlastní náklady. A to až do roku 1996, kdy žaloby donutily místní vládu cestovní náklady hradit. V roce 2016 další vlna žalob donutila vládu v jedné klinice potraty provádět, ale kritici si stěžují, že její kapacita je schválně minimální. Podobné je to i v Novém Skotsku a Novém Brunšviku – tedy v tzv. Atlantických provinciích, konzervativních a spíše venkovských oblastech u Atlantického oceánu.

Příznivci potratů: Pořád to nestačí!

Naopak v Ontariu s hlavním městem Torontem je vše jinak. V době potratových komisí byly tyto v polovině všech nemocnic. Propotratoví aktivisté si ale i zde stěžují, že potraty se provádějí jen v metropolitních oblastech a ženy z řídké obydleného severu k nim mají přístup složitý. Finanční problémy také vedly některé nemocnice k fúzi s katolickými nemocnicemi, které potraty neprovádějí (např. Wellesleyho nemocnice v Torontu v roce 1998, díky čemuž se v tomto ústavu zastavila praxe provádění zhruba tisíce potratů ročně). Zrovna tak si propotratoví aktivisté stěžují, že lékaři na venkově často odmítají předepsat potratovou tabletu Mifegymiso.

„Potrat“ i po narození?

Právní vakuum vede k potratům dětí v podobě až do okamžiku narození a dokonce k zabití dětí, které potrat přežijí. Kanadská blogerka Patricia Maloney využila zákona o svobodném přístupu k informacím a shromáždila důkazy o 491 dětech, které mezi léty 2000-2009 přežily potrat a byly následně zavražděny. V roce 2018 se během prováděného potratu po 20. týdnu těhotenství narodilo 150 dětí a 902 mrtvých narozených dětí (bez provincie Québec). Podle průzkumů ale 80% Kanadánů vůbec netuší, že neexistuje žádná zákonná hranice pro potrat.

hpž ČR

Suzanne Formánek (vlevo) s osvětovou cedulí organizace Silent No More Awareness Campaign „Ženy litují potratu“. Foto: silentnomoreawareness.org

Kanadanka s českým příjmením a silným příběhem

Suzanne Formánek, designérka, podnikatelka a manažerka je manželkou českého emigranta. V sedmdesátých letech minulého století šla na potrat, v osmdesátých letech organizovala aktivity pro život v Kanadě a od devadesátých let pomáhá také v České republice. Mluvila o svém osudu na washingtonském pochodu pro život, napsala knihu a především – kdykoliv může, pomůže. A i po čtyřiceti pěti letech jí vzpomínka na své nenarozené dítě vhání slzy do očí.

JAK JSTE SE DOSTALA Z KANADY DO ČESKÉ REPUBLIKY?

To je jednoduché. Před pětáctyřiceti lety jsem v Kanadě potkala jednoho českého emigranta, který utekl před Rusy. A hned jsem se zamilovala, vdala a tak jsem Formánková... Ale od revoluce žijeme v Praze, kde manžel pracoval jako předseda kanadské obchodní komory.

CO DĚLAL MANŽEL PŘEDTÍM?

Je vzděláním ekonom, v Československu pracoval v Národní bance a v Kanadě v pojišťovnictví.

A CO VAŠE DĚTI?

Jednoho syna jsme „věnovali“ [smích] České republice. Ten žije zde. Druhý syn a dcera žijí v Kanadě.

JAKÉ TO BYLO POPRVÉ V ČESKÉ REPUBLICE?

To si pamatuju dobře, bylo to v roce 1993. Manžel se vracet nechtěl, ale já jsem tvrdila, že naše děti musejí poznat místo, odkud je jejich otec. Město bylo tehdy takové šedé, tmavé, jeho krása byla skrytá.

TAKŽE ZA TO MŮŽETE VY?

Ano, to ano. Já jsem si Českou republiku zamilovala. Její historii, jak jste po staletí byli

sevrěni mezi mocnějšími sousedy. A také mě překvapilo, jak málo dětí jsem viděla v ulicích. Byly tu jen samé babičky. Jako jsem nyní já.

JAK JSTE SE DOSTALA K OCHRANĚ ŽIVOTA?

Bylo to kvůli potratu, kterým jsem sama prošla. Až když jsem konvertovala, pochopila jsem v plné hloubce, co to vlastně znamenalo. A že se musím pokusit to nějak odčinit, napravit. Ne jen tím, že bych někde vypsal šek na charitu a tím by to bylo vyřízeno. Takže jsem se začala angažovat v hnutí pro život, stala se ředitelkou jedné organizace, organizovala pochody pro život...

Až když jsem konvertovala, pochopila jsem v plné hloubce, co potrat znamená. A vím, že se musím pokusit to nějak odčinit, napravit.

V JAKÉM TO BYLO ROCE?

V roce 1986. Tehdy nebylo skoro nic. Proto jsme mluvili se ženami o tom, co je to vlastně potrat, pomáhali jim. Uvědomovali jsme si, jak potrat ubližuje ženám a jak to zemi i společnost morálně devastuje.

CO NA TO VÁŠ MANŽEL?

Vždy mě velmi podporoval, i když mi to bralo hodně času. Vychovávala jsem tři děti, pracovala, on podnikal, ale vždy se nám to dařilo skloubit. I zde v České republice, kde jsem byla aktivní ve sdružení podnikatelek.

I TAM JSTE SE SNAŽILA O OSVĚTU?

Ano, ale bylo to velmi obtížné a mohu říct, že když jsem s tématem potratů přišla, tak jsem byla dost ostrakizovaná. Manžel byl diplomat, takže jsem se pokoušela o tom mluvit i třeba na večěři u švédské velvyslankyně. Ale řekla jsem jen pár vět, než mě přerušila s tím, že se mnou musí mluvit o samotě. A tam mi vysvětlila, že teď opravdu není vhodná chvíle a tak dále... Vhodná chvíle se samozřejmě už nenašla.

VY SAMA JSTE NA POTRAT ŠLA KDY?

V polovině sedmdesátých let, deset let předtím, než jsem sama začala být aktivní v hnutí pro život. Mezitím jsem konverto-

Mary Wagner, která se snaží nabízet pomoc ženám na kanadských potratových klinikách. Foto: LifeSiteNews

vala, ale čtyři roky jsem byla protestantkou a mezi kanadskými evangelíky se potraty nijak neřešily. Myslím, že někteří protestanti jsou velmi aktivní, ale evangelická církev jako celek byla indiferentní. Až mezi katolíky jsem našla lidi ochotné se angažovat. Byla jsem hodně společensky aktivní, takže jsme k sobě rychle našli cestu.

A CO VEDENÍ KATOLICKÉ CÍRKVE?

Po pravdě řečeno, když jsem začala být v Kanadě aktivní, snažila jsme se domluvit si schůzku s místním biskupem, abych ho pozvala na pochod pro život. A lidé mě zrazovali, říkali, že se k němu ani nedostanu. Nevěřila jsem jim, ale byla to pravda. Nikdo z církevního vedení neřekl nic proti nám, ale taky nám v ničem ani slovem nepomohli. V tom je český primas, kardinál Duka spíše výjimkou, když slouží mši svatou při Pochodu pro život a sám na něm vystupuje. Nepamatuji si, že by často zněl nějaký výrazný hlas z řad katolické církve i zde v České republice. I když... Náš farář zde v Praze na Vinohradech se už asi dva roky při bohoslužbách modlí za nenarozené děti. Na poprvé jsem chtěla radostí vyskočit a zatleskat mu. Ale církev by měla být aktivnější. Měla by být v čele.

PROČ JSTE SE TEHDY ROZHODLA PRO POTRAT?

Tehdy jsme měli obtížné podmínky a hlavně jsem necítila vůbec žádnou podporu. Od nikoho. Žádné místo, žádné poradenství, žádný vstřícný doktor, nikdo mi nenabídl žádnou jinou možnost. Dali mi podepsat papír, zeptali se, kdy to chci, a bylo to. Proto jsme se také později sami zaměřili na to, abychom ženám mohli pomoci najít alternativu k potratu. Sama dobře vím, jak se člověk cítí. Ale tehdy v roce 1975 nebylo vůbec nic.

ZMĚNILO SE TO?

Myslím, že velmi málo lékařů nabízí nějakou alternativu, protože je pro ně finančně méně lukrativní než provést potrat...

JAKÉ BYLY VAŠE ZAČÁTKY V PRÁCI PRO ŽIVOT V KANADĚ?

Nás bylo opravdu malinko, byli jsme takový David proti Goliášovi. A velmi málo lidí nějak vnímalo, že vůbec existujeme. Ale to nás nezastavilo. Zařizovali jsme domy pro nečekaně těhotné, organizovali kampaně,

Svůj příběh jsem sdílela

Bylo to v zimě, když nás opustila moje matka. Uvědomila jsem si, že ona byla první, kdo mě učil, že lidský život má nekonečnou hodnotu. Její ztráta mě vedla k tomu, abych po letech přehodnotila ztrátu mého vlastního dítěte a vyrovnala se s mým tehdejší rozhodnutím jít na potrat. I po letech to bylo bolestivé. Ale tehdy jsem cítila, že takové rozhodnutí musí být založeno výlučně na mých pocitech a potřebách. Bojovala jsem se svou vinou roky. Bylo to tíha, kterou jsem nemohla unést.

Rozhodně jsem ji nemohla unést sama. Pomohla mi organizace na pomoc ženám s postabortivním syndromem. Součástí mé terapie bylo i mluvit před lidmi o mé zkušenosti. Bylo to velmi těžké. Ale svůj příběh o lítosti nad tím, co se stalo, jsem sdílela, kdykoliv jsem se na to cítila dost silná. A snažila jsem se i debatovat s těmi, kteří mají na věc opačný názor.

Kromě veřejných vystoupení jsem se modlíla. Modlíla jsme se za děti ohrožené potratem. Byly to mé duchovní děti, které netušily, že jim někde nějaký cizí člověk pomáhá s cestou životem ještě předtím, než se narodily. Někdy mě nastávající matky prosily o modlitbu a když jsem je pak viděla s miminkem, byla jsem přemožená dojetím. Cítila jsem, jak skrze mě působí Bůh a mění hroznu chybu v zázrak. Přesto, kdykoliv jsem mluvila o své zkušenosti, cítila jsem hluboký zármutek a lítost nad svým tehdejší rozhodnutím. Zničila jsem lidský život a navíc nyní vím, jak bolestivým způsobem. Víím, jakou bolest jsem mému dítěti způsobila. Víím, jak trpělo.

Bůh mě nakonec dovedl až k myšlence pouti do Santiaga de Compostela. Nebyla to ani tak fyzicky náročná pouť, jako cesta do hlubin mé bolesti. Následovaly Lurdy a pouť k Božímu hrobu. Když jsem vyšla z Chrámu Božího hrobu, cítila jsem, že své hříchy nechávám za sebou. Cítila jsem, že se jeho vůlí můj život opět naplňuje.

Suzanne Formánek

pochody pro život, sháněli peníze. A vždycky se nakonec našel někdo další, kdo s námi začal sympatizovat. I když vláda a tisk vnímali potraty jako „netéma“. To prostě vůbec nebylo téma, o kterém by se mělo diskutovat. Kanadská vláda je bohužel stále plně odhodlána nejen potraty i nadále plně povolovat, ale i financovat. A to nejen v Kanadě, ale i v zahraničí.

JAKÝ JE KANADSKÝ POTRATOVÝ ZÁKON?

Žádný není.

NENÍ?

Přesně tak. Nemáme žádnou právní úpravu. V tom jsme jeden z mála států na světě.

TAKŽE NEEXISTUJE ANI HORNÍ LIMIT, DO KDY MŮŽE BÝT POTRAT PRAVIDELNĚ PROVEDEN?

Ne, neexistuje. Ví se, že jsou i nemocnice, třeba v Albertě, kde vás dokonce „zbaví“ dítěte po narození, pokud ho matka odmítne. Třeba když se narodí postižené.

VŽDYŽ TO JE OČIVIDNÁ VRAŽDA!

Je to vražda. Ale podobným směrem se teď ubírá i legislativa v některých liberálních amerických státech. Kde se to zastaví? Zbavíme se pak dvouletého dítěte, když vážně onemocní? Nebo když nám dojdou peníze? Nebo když nás přestane bavit?

POKUD DNES PŮJDE ŽENA NA POTRAT, MÁ VĚTŠÍ ŠANCI, ŽE SE JÍ DOSTANE POMOCI, NEŽ VÁM V ROCE 1975?

Ano, organizací, které pomáhají, je nyní hodně. Já například pracovala v Torontu pro organizaci, která měla kancelář hned vedle potratové kliniky. Stáli jsme venku, viděli ženy, jak chodí dovnitř... Chodili jsme za nimi a nabízeli jim pomoc. Nebylo jich

moc, které tu nabídku přijaly, ale za ty roky – bude to už dvacet pět let – to je hodně zachráněných dětí.

Takové organizace jsou dnes asi v každém větším kanadském městě. To se podařilo. Dneska už o hnutí pro život slyšel asi každý dospělý. Už nejsme tak neviditelní jako na počátku. Moc tomu pomohly i takové osobnosti jako Mary Wagner, která před kanadskými klinikami dává ženám bílé růže a letáky, nabízí jim pomoc a odrazuje je od potratu. A policie ji pravidelně zatýká. Takže každý zná Mary a už se jen ptá, jestli je

zase ve vězení nebo zrovna „venku“. A ona přitom právě ve vězení dělá tu největší část své práce.

JAK TO?

Protože ve vězení se dostane k těm nejpotřebnějším. K ženám z okraje společnosti, které jsou nejvíc ohrožené, ale které by si k nám normálně nenašly cestu. Jsem si jistá, že zachránila nespočet dětí. Je to moje přítelkyně a také moje osobní hrdinka.

Za rozhovor děkuje Matyáš Zrno

VLOŽME DO BETLÉMSKÝCH JESLÍ TY, KTERÝM NEBYLO DOVOLENO SE NARODIT

SMÍRNÁ POUŤ ZA POTRACENÉ DĚTI, JEJICH RODIČE A LÉKAŘE

SVÁTEK SVATÝCH MLÁDÁTEK
SOBOTA 28. PROSINCE 2019, PRAHA

- 11:00 REQUIEM ZA NENAROZENÉ DĚTI U PRAŽSKÉHO JEZULÁTKA
MŠI SVATOU CELEBRUJE BISKUP PAVEL POSÁD
- 12:00 PĚŠÍ POUŤ PŘES PETŘÍN
- 12:45 OBČERSTVENÍ V REFEKTÁŘI BRATŘÍ KAPUCÍNŮ
- 14:00 MODLITBA V LORETĚ
- 15:00 MODLITBA U HROBU SV. NORBERTA NA STRAHOVĚ

PRO VYTRVALCE:

- 16:15 MODLITBA ZA NÁROD VE SVATOVÁCLAVSKÉ KAPLI

V ČESKÉ REPUBLICE BYLO V ROCE 2018 USMRČENO PŘED NAROZENÍM 18 175 DĚTÍ.

MODLITBYZANEJMENSI.CZ
P. MUDR. JIŘÍ KORDA, TEL.: 725 797 561

Chcete pomáhat?

Linka pomoci nabízí možnost uplatnění laikům – dobrovolníkům, ženám, které by byly ochotné doprovázet ženy po potratu, které trpí postabortivním syndromem. Náplň práce spočívá především v osobní blízkosti po ohraničenou a předem domluvenou dobu, která by zraněné ženě nabídla oporu a možnost si povídat o tom, čím prochází. Proškolení je bezplatné. Zájemkyně se mohou hlásit na emailu info@hnutiprozivot.cz.

Foto: jcomp / freepik

Mimoděložní těhotenství krok za krokem a jak dát počatému dítěti šanci

V současné době představují mimoděložní těhotenství asi 2 % všech těhotenství (v ČR asi 1400 případů ročně) a jejich výskyt podle odborníků stoupá. Je to stav, kdy embryo (označované i jako oplodněné vajíčko) nedoputovalo až do dělohy a uhnízdilo se mimo ni, nejčastěji v jednom z vejcovodů (v 95 %). K uhníždění může dojít také v děložním hrdle, na vaječniku nebo na pobříšnici.

Jak rozpoznat mimoděložní těhotenství?

Prvním příznakem je vynechání menstruace, jež je typické pro všechny gravidity. Může se ale vyskytnout i nepravidelné krvácení. Velmi často se přidávají bolesti v podbříšku, které mohou být docela mírné, ale také se mohou dostavit v takové intenzitě, že máte podezření spíše na nějakou otravu nebo akutní zánět slepého střeva. Bolesti mohou být tak silné, že se mohou dostavit i poruchy vědomí.

Kdy do nemocnice s podezřením na mimoděložní těhotenství?

Vždy! Máte-li pozitivní těhotenský test, přestala jste krvácet nebo krvácíte či špiníte nepravidelně a bolí vás břicho, vždy se vydejte k lékaři. Může se jednat o banalitu, protože mnoho žen na začátku těhotenství právě v souvislosti s uhníždováním embrya v děloze pobolívá podbříšek, ale pokud jde skutečně o mimoděložní graviditu, jste reálně ohrožena na životě. Rozhodnout o diagnóze v tomto případě opravdu není ve vašich silách, to může učinit jen lékař na základě vnitřního vyšetření, krevních testů a zejména ultrazvukového vyšetření.

Jak probíhá léčba?

Mimoděložní těhotenství je pro váš život ohrožující, a proto je medicínsky řešeno ve většině případů radikálně, tedy operativním odstraněním vejcovodu včetně uhnížděného embrya.

Standardní řešení – laparoskopické odstranění vejcovodu s embryem

Tato metoda je šetrnější verze chirurgického zákroku, a to nejen v gynekologické praxi. S její pomocí vám mohou operatéři zobrazit všechny orgány v oblasti břicha a pánve. V celkové narkóze vám pak provedou něko-

Vyčkávací přístup s častými kontrolami pacientky je účinný v 47–82 %. Embryo vlivem nedostatečné výživy odumře a dojde k jeho přirozenému vstřebání při zachování vejcovodu.

lik řezů v oblasti pupíku a podbříšku a do břišní dutiny zavedou laparoskop spojený s videokamerou a světlem. Břicho nafouknou plynem, aby byl obraz co nejzřetelnější. Pak vám prohlédnou všechny orgány a zjistí, kde se embryo uhnízdilo. Posléze zavedou dovnitř nástroje, kterými embryo z nesprávného místa odstraní. Takový postup je ve srovnání s klasickou operací mnohem šetrnější, protože je potřeba kratší narkóza, a rány, které po takovém výkonu zůstanou, jsou menší. Někdy je ale nutné po zahájení operace laparoskopickou cestou přece jenom břišní dutinu otevřít a provést zákrok klasickým chirurgickým způsobem, tedy tzv. laparotomií.

Standardní řešení – laparotomické odstranění vejcovodu s embryem

I když vás lékaři připraví na laparoskopickou operaci, nikdy není laparotomie vyloučena. Jednak může v průběhu zákroku dojít ke komplikacím nebo mohou operatři zjistit, že v důsledku mimoděložního těhotenství masivně krvácíte do dutiny břišní, což si žádá okamžité otevření břicha. Mezi největší výhody laparotomie totiž patří právě to, že lékaři do břicha vidí mnohem více, a tudíž mají detailní přehled o tom, co se uvnitř děje. To je ale samozřejmě spojeno s větší invazivností výkonu, vyšším rizikem infekčních komplikací a delší dobou rekonvalescence. V každém případě lékaři metodu chirurgického zákroku volí s ohledem na váš aktuální stav.

Další řešení

Existují také další postupy, jak mimoděložní těhotenství v některých případech řešit. Prvním je observace, tedy vyčkávací postup, zda si tělo neporadí samo a embryo neodumře nedostatkem výživy a nevstřebá se, druhým je pokus o záchranu života dítěte přenesením embrya do dělohy.

Alternativní řešení k odstranění vejcovodu s embryem – vyčkávání

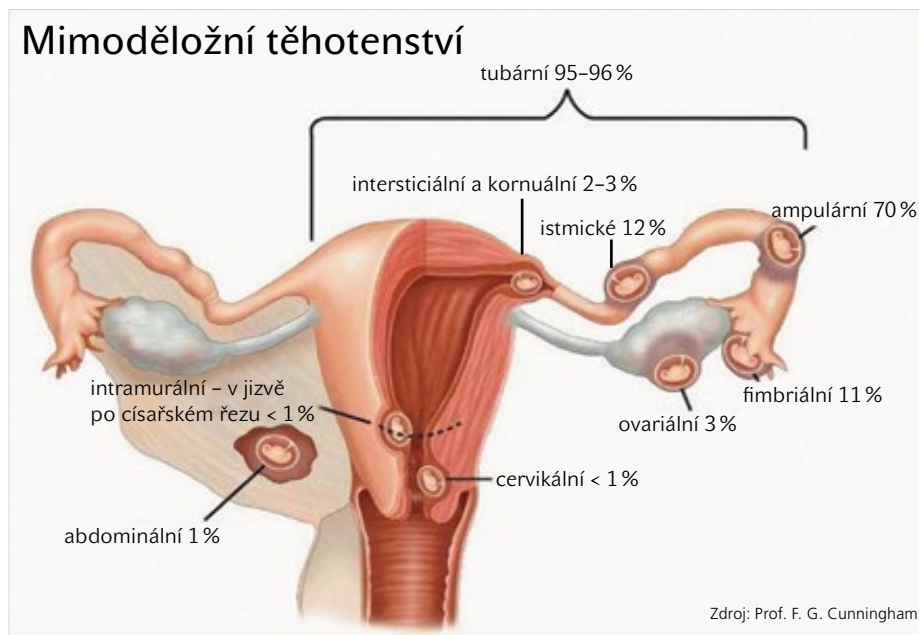
V případě tubárního těhotenství, kdy je embryo uchycené ve vejcovodu, je pro ženu nejšetrnějším způsobem léčby vyčkávací postup s častými kontrolami pacientky (observace), který umožní zachování vejcovodu. Vyčkávací přístup je účinný v 47–82 % a hodí se pro pacientky s koncentrací β -hCG nižší než 1000 IU/l, která postupně klesá, a s mimoděložním útvarem do 3 cm bez přítomnosti srdeční akce. Tělo si s nežádoucí formou těhotenství poradí samo, embryo vlivem nedostatečné výživy odumře a dojde k jeho přirozenému vstřebání při zachování vejcovodu. Tato léčba však vyžaduje dlouhodobější hospitalizaci a sledování, protože i přes poměrně vysokou elasticitu vejcovodu může dojít k jeho prasknutí a následnému krvácení do dutiny břišní. Je proto potřeba, abyste byla pod neustálým dohledem lékařů

a vývoj embrya nebo jeho postupné vstřebávání bylo kontrolováno ultrazukovým vyšetřením. Hlavní výhodou observačního postupu je zachování vejcovodu a tedy zvýšení vaší šance na budoucí přirozené početí dítěte.

Experimentální léčba tubárního těhotenství – translokace embrya

Další z existujících možností, jak řešit mimoděložní těhotenství, je přenesení embrya z vejcovodu do dělohy. Pro úspěch této metody je zásadní, aby k pokusu o přenos došlo co nejdříve po indikaci mimoděložního těhotenství a embryo bylo životaschopné – tzn. hCG ve vaší krvi ještě stoupalo. Přenos embrya při mimoděložním těhotenství z vejcovodu do dělohy se provádí laparoskopickým zákrokem. Existují lékařské záznamy o dvou úspěšných pokusech, ale nejsou k dispozici informace, zda, kde a v jakém rozsahu jsou tyto operace ve světě prováděny. Obecně lze říci, že vývoj v této oblasti po desetiletí stagnuje a o této možnosti translokace embrya těhotné ženy ani většina lékařů nemá dostatek informací. V České republice se o experimentální operace pokoušejí na gynekologicko-porodnickém oddělení v Nemocnici Vyškov.

Další z existujících možností, jak řešit mimoděložní těhotenství, je experimentální přenesení embrya z vejcovodu do dělohy.

Hnutí Pro život ČR se snaží zpřístupnit v případě podezření na mimoděložní těhotenství pacientkám experimentální translokaci embrya. Jak postupovat vám poradí na Lince pomoci na bezplatném telefonním čísle 800 108 000 nebo na e-mailu poradna@linkapomoci.cz.

Přijdu o vejcovod při mimoděložním těhotenství?

Celkem 95% ze všech mimoděložních těhotenství charakterizuje uhnízdění embrya v jednom z vejcovodů. To sice automaticky neznamená, že o vejcovod přijdete, ale většinou operatérům nezbyvá, než ho odstranit. K tzv. salpingektomii, tedy odebrání vejcovodu, lékaři přistupují tehdy, kdy je vejcovod hnízdícím embryem výrazně poškozen. Jestliže to jde, upřednostňuje se tzv. salpingotomie, tedy naříznutí vejcovodu a odsátí embrya. Samovolné hojení může být někdy doprovázeno tvorbou jizev, čímž se stává vejcovod neprůchodným a opět hrozí další mimoděložní těhotenství. Ani ponechání vejcovodu tak nemusí automaticky znamenat, že vaše schopnost přirozeně otěhotnět zůstane zachována v plné míře.

Otěhotním po mimoděložním těhotenství?

Otěhotnět přirozenou cestou je možné pouze v případě, že vám zůstal po zákroku funkční alespoň jeden vejcovod. Těhotenství lékaři doporučují nejdříve za 6 měsíců od prodělaného zákroku. Opakování mimoděložního těhotenství je poměrně vysoké

Zvýšené riziko mají ženy s prodělanými pohlavními chorobami způsobujícími mj. zánět dělohy a vejcovodů, zvláště chlamydie. Rizikovým faktorem je také užívání jednosložkové hormonální antikoncepce, nitroděložní tělísko, endometrióza a umělé oplodnění.

(10 až 15%), proto když po prodělaném mimoděložním těhotenství znovu otěhotníte, navštivte svého ženského lékaře co nejdříve. Díky ultrazvukovému vyšetření se v dnešní době diagnostikují mimoděložní gravidity obvykle včas. Přináší to méně komplikací a pravděpodobnost, že další těhotenství může probíhat bez větších potíží.

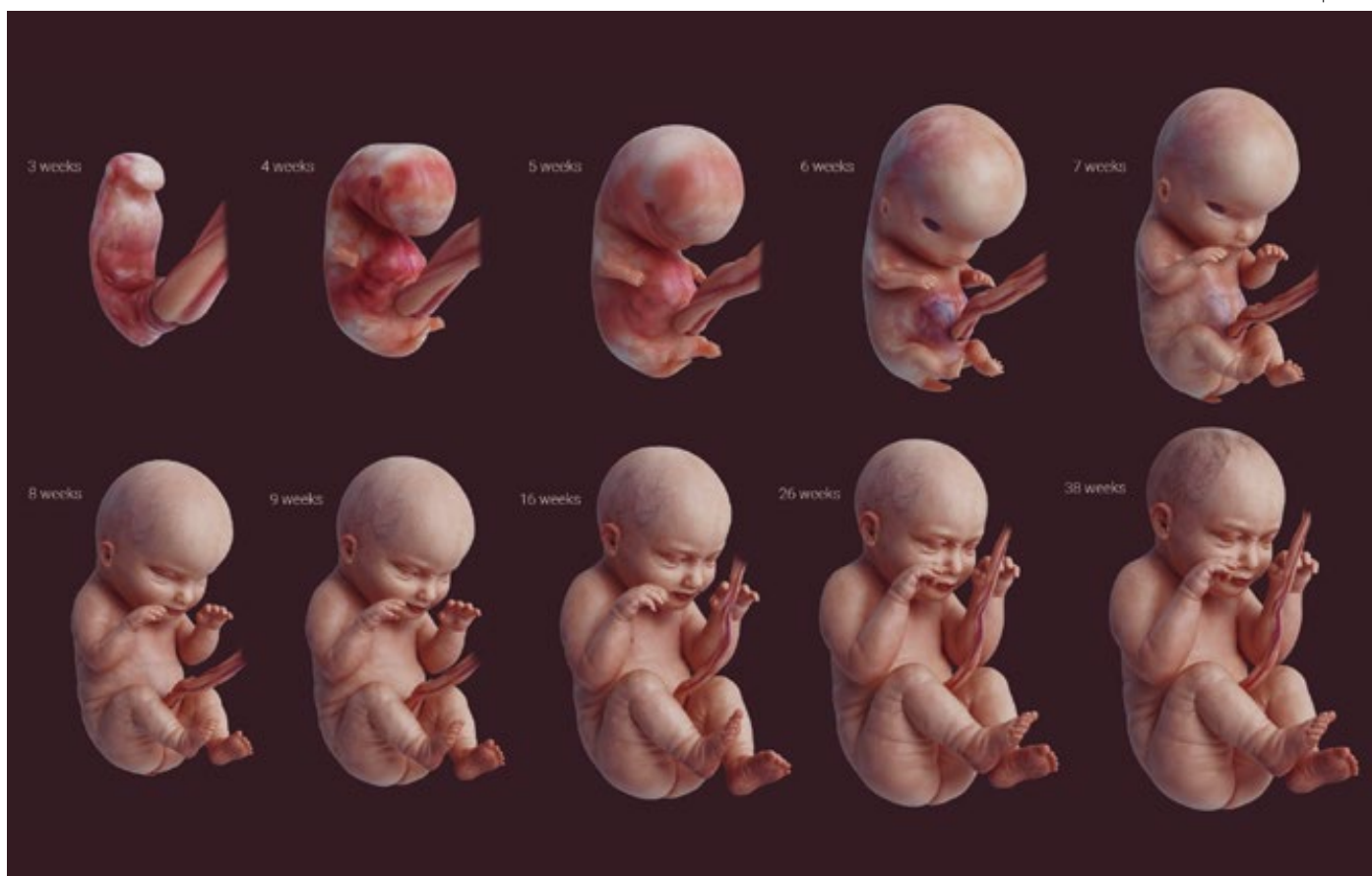
Rizikové faktory pro mimoděložní těhotenství a jak mu předcházet

Mimoděložní těhotenství se nejčastěji vyskytuje u žen, které jsou v jiném stavu poprvé. Zvýšené riziko mají ženy s prodělanými pohlavními chorobami způsobujícími mj. zánět

dělohy a vejcovodů, zvláště chlamydie. Rizikovým faktorem je také dlouhodobé užívání jednosložkové hormonální antikoncepce, která obsahuje pouze hormon progesteron. Někdy je příčinou mimoděložní gravidity selhání nitroděložního tělíska, které nepůsobil tak, jak mělo, takže došlo k oplodnění. Embryo ale nedoputovalo až do dělohy. Důvodem může být také endometrióza (nemoc, kdy výstelka dělohy se nachází i mimo ni). A poněkud vyšší riziko je i u umělého oplodnění.

MUDr. Xenie Preiningerová
gynekoložka

Foto: TurboSquid.com

Má se jen mlčet k vydírání těhotných žen?

Vydírat těhotnou ženu, aby šla potratit své nenarozené dítě, je něco velmi hanebného. Smyslem zákonů, a to zvláště toho trestního, je chránit slabšího před svévolí silnějšího.

Na Lince pomoci (<http://linkapomoci.cz>) každodenně řešíme problémy žen, které se ocitnou v těžké životní situaci: Nejčastěji to je nečekané těhotenství a postabortivní syndrom. Každý den se opakovaně potýkáme s nucením žen k potratu. Fráze o svobodě žen jsou jen vyčpělé fráze nevhodné už i pro mediální debatu.

Foto: freepik

Neradostné statistiky

Dlouhodobě analyzujeme všechny případy, které na Lince pomoci řešíme. Podle těchto interních statistik zažije nějakou formu psychického nátlaku ve vztahu k potratům 80% žen. Z toho třetina jsou „jen“ náznaky. Takové náznaky ale u ženy, která je v počátečním období těhotenství ve stavu jakési „hormonální horské dráhy“, umí být velmi bolestivé. 26% žen už zažije přímé vydírání a 5% hrozby.

Podobně je tomu s ekonomickými důvody – žádný ekonomický tlak necítí jen 10% žen. Významné problémy cítí 27% žen, pětina má strach z poklesu životního stylu svého nebo rodiny (komfortu).

Je samozřejmě možné, že statistika není plně vypovídající, protože se na Linku pomoci může obracet pouze specifický vzorek žen. Proto již přes rok ve spolupráci s pracovníky Sociologického ústavu Akademie věd a primáři jednotlivých gynekologicko-porodnických oddělení provádíme anonymní dotazníkové šetření u žen, které podstupují umělý potrat na žádost.

Řešení?

Ekonomické tlaky se při jednáních s politiky snažíme vyřešit různými způsoby – mj. i projektem pomoci ženám se třetím dítětem Bydlení3+ a Automobil3+. Peníze jsou velmi důležité. Neřeší ale vše.

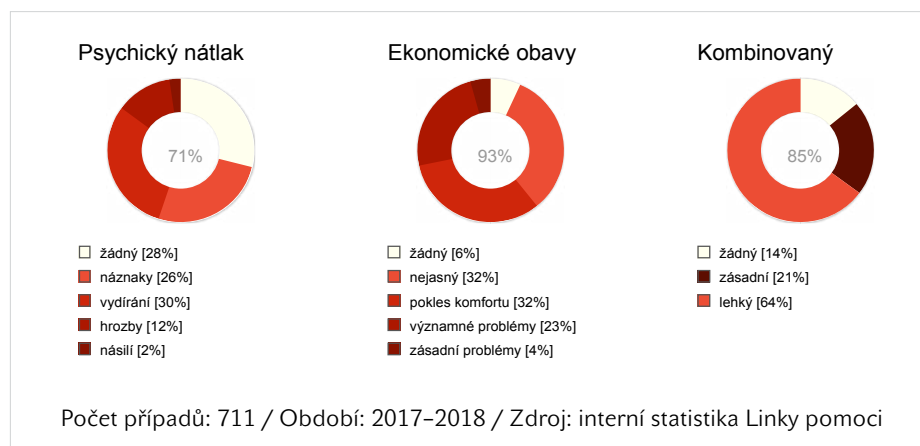
Psychický nátlak na těhotnou ženu, aby postoupila potrat, je hanebný a většina společnosti jej odsuzuje. Proto hledáme s právníky cesty, jak tuto minimální ochranu těhotných žen promítnout i do našeho právního řádu.

Zatím se jako nejpřiměřenější cesta jeví doplnění ochrany těhotných žen do paragrafu o vydírání v trestním zákoníku.

Je-li trestný čin vydírání spáchán na těhotné ženě, jde o skutečnost, která zvyšuje společenskou škodlivost trestného činu a jedná se o mimořádně závažný útok proti zájmům chráněným trestným činem vydírání. Trestní zákoník již nyní stanoví coby zvláštní přitěžující okolnost, je-li trestný čin spáchán na těhotné ženě. Jde o tyto trestné činy: Těžké ublížení na zdraví, ublížení na zdraví, mučení a jiné nelidské a kruté zacházení, nebezpečné vyhrožování a nebezpečné pronásledování.

Obdobně jako v případě těchto trestných činů je podle nás třeba poskytnout zvýšenou ochranu těhotné ženě, coby oběti trestného činu vydírání podle § 175 trestního zákoníku.

První jednání k našemu návrhu teprve proběhnou. Pevně ale věříme, že si tento návrh získá pochopení a společenskou podporu.

hpž ČR

Foto: Juan Encalada / Unsplash

Stále více gynekologů reaguje pozitivně

Jak se v čase mění reakce gynekologů na oznámení jejich pacientek, že jsou těhotné, zjišťovalo Hnutí Pro život ČR průzkumem „A necháte si to?“. Výsledky ukazují, že stále více gynekologů reaguje pozitivně a povzbudivě. A naopak klesá počet těch, kteří se ptají, zda žena chce v těhotenství pokračovat.

Průzkum hodnotil změny v přístupu gynekologů k těhotným pacientkám ve třech po sobě následujících desetiletích v období od roku 1989 do roku 2019 a zúčastnilo se jej 948 žen, které v tomto období porodily celkem 2 490 dětí.

„Zda plánují pokračovat v těhotenství, se v 90. letech zeptalo 28 % gynekologů, zatímco v posledním desetiletí reagovalo takto negativně již jen 17 %. Také zatímco v letech 1989–1999 gratulovalo ženám k těhotenství pouze 3 % gynekologů, v letech 2010–2019 blahopřálo již 11,5 %,“ upřesňuje Radim Ucháč z Hnutí Pro život ČR a pokračuje: „Průzkum také ukázal, že 24 % lékařů se v letech 2010–2019 zeptalo rovnou, zda má žena radost, zatímco v letech 1989–1999 to bylo jen 17 %.“

Z průzkumu dále vyplynulo, že drtivá většina oslovených žen (95 %) pozitivně

vnímá, pokud gynekolog má z jejich těhotenství radost nebo jim přímo gratuluje, a kladně také hodnotily, pokud jim sdělil informace spojené s jejich těhotenstvím, aniž by zjišťoval, jak se k těhotenství staví (85 % respondentek). A naopak vysoké procento žen (70 %) vnímalo negativně, když jejich gynekolog zareagoval otázkou, zda plánují v těhotenství pokračovat.

Hnutí Pro život ČR oslovilo veřejnost e-mailem a prostřednictvím Facebooku. Průměrný věk respondentek činil 38 let, více než 60 % z nich bylo vysokoškolského vzdělání a více než polovina z nich měla 3 a více dětí. Podle Radima Ucháče mohou být výsledky výzkumu částečně zkresleny tím, že ženy mají v posledních dvou desetiletích větší možnost si vybrat gynekologa, který vyhovuje jejich očekáváním, a že tuto možnost využívají ve větší míře právě ženy s vyšším vzděláním. „Přesto si myslíme, že náš výzkum dokládá pozitivní vývoj v přístupu gynekologů k jejich pacientkám a těhotenství obecně. Za to jim děkujeme a věříme, že počet těch, kdo se zeptají, zda si maminka chce dítě ponechat, bude klesat dále a snad i rychleji,“ dodává Radim Ucháč.

hpž ČR

Pozitivně vnímalo 95 % respondentek, pokud gynekolog má z jejich těhotenství radost. Sdělení informací spojených s těhotenstvím, aniž by gynekolog zjišťoval jejich postoj, hodnotilo kladně 85 % oslovených žen.

Chcete něco vzkázat?

Přetiskujeme výběr ze 163 doplňkových odpovědí průzkumu o tom, jak gynekologové reagovali na početí dítěte.

Myslím si, že se vztah lékařů k těhotným ženám zlepšuje. Mám jen ty nejlepší zkušenosti i z porodnice v Benešově. A navíc existuje mnoho organizací, které pomáhají ženám v těžkých životních situacích (i spojených s neplánovaným těhotenstvím).

Porodnictví během deseti let udělalo neuvěřitelný skok k respektu. Díky za to.

Děláte dobrou práci. Držím palce!

Děkuji za tento dotazník. Chtěla bych doplnit, že naše dvě prostřední děti se narodily s vývojovou vadou ledvin, kterou lékaři hodnotili jako neslučitelnou se životem a zejména u prvního tohoto „případu“ na mě vyvíjeli velký tlak, abych těhotenství ukončila. Při každé kontrole jsem musela podepsat, že pokračuji na vlastní žádost. U dalšího takto postiženého dítěte už ten tlak nebyl takový, již znali můj postoj. Ale přesto jsem cítila, že mé rozhodnutí nechápu a jednali se mnou jako s bláznem. Obě tyto děti dosud žijí a dělají nám radost.

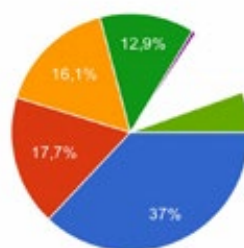
Vždycky záleží na lidech. I lékaři a sestry jsou jen lidé. Fandíme vám.

Děkuji za tento průzkum a věřím, že pomůže gynekologům chovat se lidsky a slušně ke každé ženě v pozeňnaném stavu.

S každým dalším těhotenstvím jsem se cítila jako větší zátěž a problematický pacient. Děti jsem si přála a měla z nich radost, lékaři mě skoro všichni jen strašili a nedoporu-

Můj gynekolog/moje gynekoložka reagoval/a na první informaci o mém těhotenství následujícím způsobem:

948 odpovědí

- Informovala mě o lékařských zálež...
- Zeptala se mě, zda plánuji v těhot...
- Zeptala se mě, zda mám radost.
- Už nevím.
- pogratuloval mi
- Gratuloval mi
- gratuloval mi
- Sdílel mi, že se má očekávaná rad...

▲ 1/13 ▼

čovali mi těhotenství, ačkoli jsem sama větší problémy neměla.

Pokud máte jednoduchou možnost v 18ti letech se rozhodnout pro potrat, přestože vaše svědomí křičí proti, ale váš partner se k vám ani k dítěti nechce hlásit, je vaše volba i přes svědomí lehčí. To není omluva, jen hloupost 18ti leté naivní holky, která s tím po zbytek života musí žít...

Děkuji vám za vaši práci, za vše co děláte pro maminky, které jsou ve složitých situacích. Za vaši neustávající snahu chránit život od početí. Já žiju Bohu díky v rodině životu otevřeně, i když toto poslední těhotenství nebylo snadné přijmout. Nikdy bychom s manželem o ukončení ani neuvažovali. Dítě je pro nás darem.

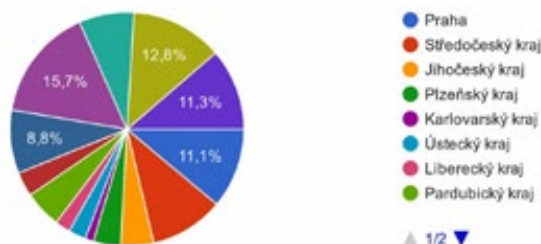
S každým dítětem roste chuť mít další, i když tělo říká opak. Je nám líto, že jsme neměli

více dětí, i když jsem kvůli nim nedokončila studium na VŠ, ale to poslední v 39 letech bylo provázené mými zdravotními komplikacemi. Testy na zdraví dítěte byly pozitivní, doporučen potrat. Odmítli jsme. Ve 20. týdnu těhotenství znovu doporučené alternativní prozkoumání plodu. Odmítli jsme, co se narodí, to vychováme. Narodila se nám třetí dcera, naprosto zdravá, neskuptečně milá, kouzelná, spontánní, šťastná, radostná, zářící. Už dva roky do nás dcery „hučí“, že chtějí dalšího sourozence. Poslední dobou to sílí, že tady chybí další člen. Kdybychom byli mladší, určitě bychom měli více dětí. Ráz rodiny se krásně proměnil. Narozením třetí dcery se rozbila žárlivost nejstarší dcery na prostřední. Říkávám: „Co jsme nedokázali výchovou, to jsme zdolali počtem.“

Mezi prvním a druhým těhotenstvím byl z pohledu lékařské péče diametrální rozdíl (první ještě v době režimu). V druhém těhotenství mi vyšel špatně nějaký tripltest (tuším, že konec 1. trimestru). Když jsem gynekologovi sdělila, že potrat nepodstoupím, ať je nebo není miminko jakkoli postižené, zeptal se mě, zda si uvědomuji, kolik takový jedinci stojí naše zdravotnictví a z velmi milého pana doktora, kterému jsem do té doby důvěřovala, se stal velmi nepříjemný člověk. Když jsem šla do poradny, tak ve velmi špatném psychologickém stavu až se strachem, ačkoli jsem se ujišťovala, že se nemám čeho bát. Podařilo se mi změnit gynekologa až ke konci těhotenství. Dnes je Dominikovi 19 let a je naprosto v pořádku. Pravda, má diagnostikovanou lehkou moz-

Kde bydlíte?

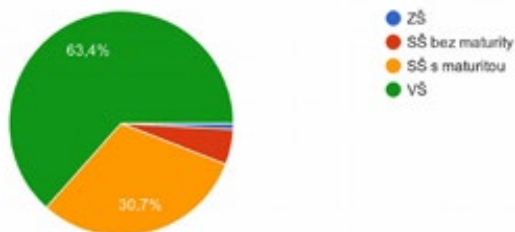
948 odpovědí

▲ 1/2 ▼

Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

948 odpovědí

kovou disfunkci (dyslexie). A v těchto dnech naše „Genetická Chyba“ – jak mu někdy s humorem přezdíváme – skládá závěrečné zkoušky na učilišti.

Třetí těhotenství bylo neplánované, otec dítěte chtěl potrat kvůli svému vyššímu věku (57), ale nemohla jsem. A teď jsme rádi, že máme zdravého dvouletého chlapečka.

Moje paní doktorka plně akceptovala moje rozhodnutí třeba nepodstoupit testy vývojových vad, i když měla jiný názor. Jenom mě upozornila na všechny možnosti.

Myslím, že celkový přístup byl vždy pěkný, zvláště když jasně projevíte svou vůli a radost z miminka. Ale vím, že tlak nevyvíjejí. Byla jsem toho svědkem u jiných maminek, jsou vstřícní i k projektu „Nesoudíme. Pomáháme“. Nenutili ani na odběr plodové vody, preferovala jsem vždy jen podrobný ultrazvuk. Druhé dítě jsem ale rodila v Pardubicích a na místním genetickém centru v roce 2004 na odběr plodové vody dost tlačili...

Moje gynekoložka je věřící. Při objednávání na první kontrolu při druhém těhotenství se mě sestra ptala, jestli chci v těhotenství pokračovat.

Můj gynekolog v pořádku, ale sestry v nemocnici ohrožovaly nos nad třetím porodem a u čtvrtého si myslely, že mám nového partnera. Nechápu, že žena ve starším věku může mít děti stále se stejným manželem – moje zkušenost.

Často jsem byla na gynekologii stavěna do pocitu „cítit se provinile“ za to, že jsem těhotná... S manželem se o všechny děti řádně staráme a dělají nám radost. Bylo mi i vyčteno v práci od některých kolegů, že ostatní musejí vydělávat na to, abych já brala přídavky...

Chybí mi u lékařů vstřícný přístup, kdy by vše vysvětlili a nečekali, až se žena zeptá. Těhotná se nemá považovat za pacientku.

Při ultrazukovém vyšetření, zda nejsem těhotná počtvrté (a nebyla), se mě paní doktorka nezeptala, zda chci pokračovat, ale rovnou řekla, že pokud budu těhotná, tak „to můžeme provést příští týden“! Vnímala jsem to velmi negativně a do dneška si to pamatuji!

Mám zdravých dětí pět a třetí dítě narozené v roce 1991 se narodilo s mikrocefalií (infekce v těhotenství), po něm mám ještě další tři zdravé krásné děti. Dnes jsou již všichni s maturitou a nejstarší kluk i děvče již vysokoškolské a pracují. A to přesto, že odběry krve u posledních tří nasvědčovaly, že prý budou špatné. Odmítla jsem odběry plodové vody a mám jenom radost, jsou zdraví a plné života a bráchu s postižením (problémy s orientací a průkaz ZTP/P) berou jako každého člena naší rodiny. Myslím, že testy a strašení těhotných podle výsledků z krve jsou víc než zbytečné.

Třikrát jsem rodila překotně doma a při druhém takovém porodu mě v Brně umístili do suterénu. Dceru jsem nesměla mít u sebe

a sestra mi vysvětlila, že tam umísťují tzv. lehké ženy, protože právě ony většinou rodí doma. Navíc jsem měla pokoj vedle sálu, kde prováděli potraty. Otřesná zkušenost.

Více bych se zaměřila na péči o těhotné v porodnicích – při příjmu u porodu velice nepříjemná zkušenost s doktorem, podobná zkušenost při mimoděložním těhotenství v té samé porodnici (Olomouc). Gynekoložku si žena vybírá, personál, který asistuje při porodu, většinou ne.

Moje paní gynekoložka byla moc hodná a nikdy na mě nenaléhala např. ohledně antikoncepce – respektovala, že používáme PPR, a chválila mě za záznamy, které jsem na kontroly nosila, ačkoliv ona sama PPR neznala. Z našich dětí měla radost se mnou, měla jsem ji moc ráda.

Lituji, že jsem nevěděla o možnosti podepsat revers na vyšetření typu triptest apod. Doktor i sestra mi dávali velmi najevo moji nezodpovědnost, když jsem jim řekla, že pro mě výsledky nejsou určující, protože na potrat bych stejně nešla. Byl to z jejich strany velký tlak a také stresy i bez negativních výsledků. Stejně tak se podivovali nad každým mým dalším těhotenstvím.

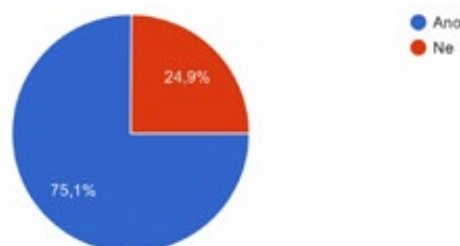
Při třetím těhotenství po čtyřicítce jsem byla na genetice a paní doktorka mě JASNĚ upozornila, že dítě bude (možná) postižené. Na 3D ultrazvuku našli nějaké cysty, probřečela jsem celou cestu domů. Dcera je naprosto v pořádku.

Děkuji za Vaši práci! Že probouzíte svědomí v lidech, včetně mého. Člověk více a více do hloubky přijímá pravdu o životě.

Za odpovědi v sociologickém průzkumu z
jaře 2019 děkuje všem respondentkám
Hnutí Pro život ČR

Vnímala jste dotaz pozitivně?

948 odpovědí

Jak podpořit kamarádku

Především naslouchat, podpořit a až pak hledat konkrétní pomoc. To říká Zdeňka Rybová, zakladatelka a vedoucí Linky pomoci, která radí již léta ženám, které se ocitly v situaci nečekaného těhotenství a doma se cítí bez podpory. Pomoc kamarádky může být v takové chvíli klíčová.

ZAVOLÁ TI KAMARÁDKA A UVAŽUJE O POTRATU. JAKÝ JE TYPICKÝ SCÉNÁŘ?

Obvykle takový, že už jedno nebo dvě malé děti má doma, další se hlásí o místo na slunci a doma se dozví: „Jestli to dítě porodíš, nebudu se o vás už dále starat, rozejdeme se a budeš si muset najít bydlení.“

AŽ TAHLE DRSNĚ?

Ne vždy je to takhle drsné. Rodina má přirozeně své starosti. S maminkou na mateřské dovolené se jí zkracuje příjem. Nový přírůstek do rodiny znamená prodloužení tohoto období o další léta a manžel se jednoduše bojí, zda rodinný rozpočet tzv. utáhne. A tak snad i jemně a ne ve zlém vůli upozorňuje na všechna tato úskalí. Jenže to žena vnímá tak, že zde se podpory nedočká.

A HLEDÁ JÍ U KAMARÁDKY...

Ano, ženy mezi sebou vytvářejí zvláštní pouta důvěry a dokážou si sdělit to, co je často nemožné v komunikaci s muži. A někdy toho ani moc sdělovat nemusí, rychle nacházejí pochopení a především emoční podporu. Proto jiná žena, kamarádka, spolužačka ze střední školy, kolegyně z práce nebo sousek, může zahrát klíčovou roli v zápase rozhodování o budoucnosti počatého dítěte. Přirozeně se náročnosti takové role mnohé ženy bojí, cítí velkou zodpovědnost. Ovšem tato role, role naslouchajícího, chápaního a doprovázejícího člověka, je naprosto nezastupitelná. A proto, pokud je nám nabídnuta, nikdy bychom ji neměli odmítnout.

CO BY TAKOVÁ ŽENA MĚLA VĚDĚT ČI UMĚT, ABY SE TĚ ROLE ZHOŠTILA?

Ono toho moc umět nemusíte. Znáte to. Ženám někdy prostě stačí, že jim někdo naslouchá. Stačí si uvědomit, co se mezi tím

v hlavě a srdci té ženy už odehrálo – šok z nečekané situace, zármutek z reakce manžela či rodičů, akceptace racionálních důvodů jako těch, které jsou na místě, protože zpravidla milionářkami nejsme, ale zároveň obrovský zápas v srdci, které ví, že dítě je dar. Když si spolu sednete, zabalíte se do deky, uvaříte čaj a proberete tuto historii začátku zápasu, uděláte první důležitý krok. Pojmenovat to, co se odehrálo, je nezbytně nutné. A navázat se dá potom podle toho, co je třeba řešit. Podstatným prvkem takové situace jsou zjištěné emoce. Ty je zpravidla užitečně zklidnit. Dosáhneme toho například tím, že ženu ujistíme o tom, že to, co prožívá, je logické. Má právo na slzy i na vztek na partnera či jiné lidi v okolí. Pokládání otázek je také věc, která k procesu rozhodování přirozeně patří a zdá se nekonečná.

TO OPRAVDU NEVYPADÁ JAKO VĚDA...

Není. Polovinu práce máte za sebou už jen, když řeknete: Tohle je normální, jasné, na toto máš právo a já tě chápu!

A TA DRUHÁ POLOVINA?

Ta už je více konkrétní: Budete spolu hledat jak ten nejčernější scénář, tak i ten nejlepší – např. pomocí otázky: Co nejhoršího by se mohlo stát, když se rozhodneš, že si dítě necháš? A co by pro tebe bylo to úplně nejlepší vyústění celé této starosti? Hledejte spolu oporu v sociální síti, která ženu přirozeně obklopuje (rodiče, přátelé, širší okolí). Jestli se trápí pro finanční rozpočet, projděte ho v klidu spolu. Zkuste se podívat po potřebách materiálních např. v bazarech apod. Spoustu věcí nabízejí lidé zadarmo (třeba na vsezaodvoz.cz) nebo stačí udělat facebookovou skupinu na pomoc budoucí mamince a věřte, že ji hodně lidí bude rádo sdílet a přihlásí se řada zájemců o pomoc.

Foto: Toa Heftiba / Unsplash

TO UŽ JE ALE TEN NEJČERNĚJŠÍ SCÉNÁŘ...

Proto jí předtím zkuste i poradit, jak na manžela reagovat v úplně konkrétních větech, které si můžete i „odehrát“. Nabídněte odkaz na některou z poraden, které mohou pomoci zase trochu vám, abyste síť podpory ženě rozšířili o další kontakt. Slibte jí svou osobní trvalou podporu a dodržte to. Nebojte se, že by to znamenalo moc nebo že byste toho museli hodně umět. V podstatě totiž především ucho a čas jsou nástroje, které zachraňují životy.

Za rozhovor děkuje Matyáš Zrno

Jedno z mých nejlepších rozhodnutí

Je pátek odpoledne. Stojím v poměrně dlouhé frontě v supermarketu (zjevně nejsem jediná, kdo zásobí rodinné příslušníky na víkend), ve vozíku už trochu netrpělivě poposedává můj šestnáctiměsíční syn Ondra.

Snažím se ho všemožně zabavit, vyplazuje na sebe jazyk, hrajeme „vařila myšička kašičku“ a „ukaz, jak jsi veliký“ a bavíme tím všechny lidi v širokém okolí. Paní prodávčka u kasy se snaží být rychlá a milá, ale je vidět, že zatímco chuti do práce se jí už nedostává, únavu by naopak mohla rozdávat. Dostáváme se na řadu, Ondrášek vyndává zboží na pás a paní pokladní se najednou rozzáří, oči se jí rozsvítí a ústa se k úsměvu nemusí nutit. Hned po: „Pětset třicet devět korun prosím“ povídá zvesela: „Ty máš ale krásné jméno a ty oči! Ty jseš ale krásnej kluk.“ A když jí na rozloučenou Ondrášek zamává a pošle tři pusy, rozsvítí se oči i mně. Hrdostí a nesmírnou vděčností. Je to ta silná a velmi intenzivní chvíle, kdy se mi chce do celého světa vykřičet: „Pane Bože, jsem tak šťastná, že mám dítě, které dokáže rozdávat radost, něhu a štěstí všem lidem, které potkává. Díky, díky, díky!“

Ale pěkně popořádku. Takhle krásné a jednoduché to od začátku nebylo ani náhodou. Ondrášek tu vůbec nemusel být, kdybych si ho nevybojovala. Proti manželovi, proti široké rodině, proti společenskému tlaku, proti vlastním obavám. Důvod, proč píšu tohle osobní svědectví, je povzbuzení pro všechny ženy, které nečekaně nebo nechtěně otěhotní a neví, kudy dál. Vybojovat si život svého vlastního dítěte není jednoduché, ale rozhodně to stojí za to!

Měli jsme dvě krásné děti, šestiletého chlapečka a tříletou holčičku. Měli jsme malé auto a velké manželské neshody. Měli jsme (a stále máme) dva pokojíky v podkroví, které čekají na rekonstrukci, a velké díry v rodinném rozpočtu. Byl duben, pro mladší Adélku jsem vyplňovala přihlášku do mateřské školky a všichni jsme se těšili, že

Foto: Kelly Stamps

v září nastoupím do práce. Díry v rodinném rozpočtu se zaplácnu, já se po šesti letech doma dostanu „mezi lidi“, pokojíky dostavíme, manželskou krizi překonáme... Vidina růžové budoucnosti skončila po několika dnech mého tušení a věčných nevolností, když se na těhotenském testu ukázaly dvě čárky. Zmocnila se mě panika. Obě moje předchozí těhotenství provázely nejrůznější komplikace, oba porody byly těžké. Nebyla jsem připravená tohle všechno absolvovat znovu. Ale ze všeho nejvíc jsem se bála reakce manžela. Bohužel oprávněně. Jeho mrazivá slova „Bylo by lepší, kdyby TO nebylo. Měla bys jít na potrat.“ mně s velkou bolestí znějí v uších dodnes. Nevěděla jsem, jak to všechno zvládneme. Nevěděla jsem, kde seženeme peníze na nutnou rekonstrukci podkroví a na větší auto. Nevěděla jsem, jestli moje těhotenství nebude pověst-

ným posledním hřebíčkem do rakve našeho manželství. Nevěděla jsem, jak si mám najít hezký vztah k nečekanému děťátku, které jsem v sobě nosila. Nevěděla jsem, jak to vysvětlit rodičům a příbuzným. Nevěděla jsem toho spoustu. Jediné, co jsem věděla jistojistě, bylo to, že bych nedokázala po zbytek života žít s výčitkami svědomí, kdybych vědomě zabila svoje vlastní dítě.

A dnes už vím, že mít Ondráška bylo jedno z mých nejlepších rozhodnutí. Starosti byly, jsou a budou, těžkostí je taky dost. Ale nic se nevyrovná obrovské každodenní vděčnosti a radosti, kterou s sebou každý nový život přináší. Každé dítě je zázrakem. Božím darem. Požehnáním. Věděla a cítila to dnes odpoledne paní pokladní v supermarketu, na kterou se Ondrášek usmál. Víam a cítím to já při každém pohledu na něj.

Alena

**Čekáte-li nečekaně dítě
volejte 800 108 000**